

2. ARCHITECTONISCHE EIGENAARDIGHEDEN

Onder deze rubriek wordt u wegwijs gemaakt in de architectonische bijzonderheden die onze kerk biedt. De architect van onze Christoforus Kerk Alfred Tepe, wie is deze man?

Een biografie van Wilhelm Victor Alfred Tepe 1840 – 1920.

Alfred, zo werd hij in huiselijke kring genoemd, is geboren in Amsterdam. Zijn ouders afkomstig uit het Duitse Westfalen waren vooraanstaande textielhandelaren. Alfred was een vlijtige leergierige leerling. Hij volgde in Amsterdam de lagere school en ging vervolgens naar het Sint Willibrordus gymnasium in Katwijk. Vanaf 1861 tot 1864 studeerde Alfred aan de Bouwacademie in Berlijn. Hij was niet tevreden over de opleiding. 't Was te eenzijdig en ging meestal over klassieke bouwkunst. In zijn vrije tijd bestudeerde hij de werken van de Franse architect **E.E. Viollet-le-Duc**, een expert op het gebied van de gotische architectuur. Er moest geld verdiend worden Tepe zocht werk bij een Duitse architect Vincenz Statz een voornaam architect die betrokken was bij de restauratie en afbouw van de Dom van Keulen. Na 1867 ging Alfred Tepe terug naar zijn familie in Amsterdam.

Vandaar uit heeft hij bij verschillende architecten gewerkt. In 1871 verhuisde Alfred naar Utrecht waar hij beschermheer wordt van Sint Bernulphusgilde, een groep geestelijken die streefde naar een heropleving van nationale tradities en vakmanschap in religieuze kunst en architectuur. Vooral de invloeden van middeleeuwse en inheemse stijlen, evenals het gebruik van materialen als baksteen en stucwerk deden zich gelden. In de werken van Tepe zijn deze ideologieën beslissend geweest. Inmiddels was Alfred Tepe een zelfstandig ondernemer geworden. Van 1871 tot 1905 ontwierp Alfred Tepe maar liefst 70 kerken voornamelijk verspreid in Utrecht en Noord-Holland en een enkel bouwwerk in de overige provincies, allemaal uitgevoerd in baksteen en weinig natuursteen. Tepe had een grote concurrent aan Pierre Cuypers. Cuypers hield van frivool, sier en opsmuk in tegenstelling tot het werk van Tepe dat strak was in herkenbare stijl. Tepe had een duidelijke beleving met de gotiek.

De bevolking van Schagen groeide gestaag, de huidige kerk werd te klein.

De pastoor van Schagen Christophorus Fredericus Philippona 1877 –1887 ging informeren bij het bisdom Utrecht naar de bevindingen van Alfred Tepe. Zo is het contact ontstaan tussen pastoor Philippona en Alfred Tepe.

Een ontwerp met lange lijnen en hoogte sprak hem aan. In de Christoforus Kerk naar gotische stijl, men spreekt van neogotiek in het interieur en exterieur, zijn die lijnen zeker herkenbaar. Ook in de gevellijnen en de slanke ramen. Daarnaast onderhield Alfred Tepe nauwe contacten met het kunstenaarsgilde waarvan beeldhouwer en schilder Willem Mengelberg de belangrijkste was. Deze Willem Mengelberg heeft voor de Christoforus Kerk de kruiswegstaties en de glas-in-loodramen ontworpen en

vervaardigd. Tot ongeveer 1882 had Tepe vrijwel het monopolie op het ontwerpen van nieuw te bouwen kerken. Belangrijk te melden: Tepe was in de eerste plaats een katholiek kerkelijk architect en begreep de katholieke inhoud. Naast de architectuur was Tepe bijzonder geïnteresseerd in de mystieke geestelijke kant van de architectuur. Dit leidde tot gevelversieringen o.a. de Davidsterren aan drie gevels van de Christoforus Kerk. Voor zover hij profaan werk ontwierp had hij overal vrijwel een kerkelijke binding met kloosters, weeshuizen, scholen, pastorieën, pensionaten en ziekenhuizen. Tepes werk kreeg internationale bekendheid toen enige van zijn bouwwerken, werden beschreven in een gezaghebbend Duits blad: *Zeitschrift für Christliche Kunst*. Hierdoor kreeg hij ook verschillende opdrachten in Duitsland. Hij verhuisde in 1906 naar Düsseldorf, waar hij tot zijn dood zou blijven wonen.

In het NAI =Nederlands Architectonisch Instituut archief te Rotterdam zijn belangrijke bouwgegevens en biografieën van architecten opgeslagen.

Van Schagen de volgende vermelding: R.K. Kerk Sint Christoforus Molenstraat Schagen. De fors driebeukige basilicale kruiskerk heeft een toren met steile spits. Deze neogotische kerk werd gebouwd naar ontwerp van A. Tepe in 1881 – 1883. Pierre Cuypers werd gevraagd door het kerkbestuur om met Tepe en een derde deskundige een commissie te vormen die de toestand van de gewelven (met scheuren) van de nieuwe te bouwen kerk zou onderzoeken.

Tijdens de bouw deden zich al enige problemen met de constructie voor. Er was te krampachtig beknipt op belangrijke constructieve onderdelen.

Eerste ontwerptekening Sint Christoforus Kerk

Hans van Kampen,
Architectuurhistoricus